

САМОВИХОВАННЯ – КЛЮЧ ДО ПОВНОЦІННОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Семененко В.Є., Клебановська М.В.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», м. Харків*

Поняття «виховання» в науці вживається в широкому і вузькому сенсах. У широкому сенсі виховання розглядається як суспільне явище, як дія суспільства на особу з метою формування у неї соціально значимих якостей. У даному випадку виховання практично ототожнюється з соціалізацією.

У вузькому сенсі виховання – це спеціально організована діяльність педагогів і вихованців для реалізації цілей освіти в умовах педагогічного процесу.

Самовиховання (С.) – формування людиною своєї особистості відповідно до поставленої мети. С. як свідома мета найчастіше виникає в підлітковому віці. Проте передумови С. можна бачити в поведінці дітей раннього віку. Так, в акті прийняття наміру, що спостерігається вже в дошкільному дитинстві, виражаються свідомість і цілеспрямованість поведінки дитини. Якщо в дошкільному і молодшому шкільному віці дитя орієнтується переважно на оцінки дорослих, то при переході до підліткового віку посилюється вплив колективу однолітків на його особистісний розвиток. Найбільш сприятливою для С. можна вважати таку організацію колективу, при якій кожна дитина може знайти своє місце в загальній діяльності згідно своїм індивідуальним особливостям і схильностям.

У юнацькому віці (період студентства) вирішальну роль в С. починає грати самооцінка. Важливим мотивом С. стає незадоволеність собою в результаті усвідомлення своїх недоліків, невідповідності своїм ідеалам. У старшому юнацькому віці С. набуває більш зрілого і цілеспрямованого характеру. Завдяки виниклому усвідомленню свого місця в світі, прагненню служити високим суспільним ідеалам С. неможливо без аналізу своїх індивідуальних особливостей, здібностей і можливостей. Ефективності С. сприяє адекватна самооцінка, її відповідність реальним здібностям і можливостям людини. Оскільки розвиток особи є безперервним процесом, що не має межі, С. – справа всього життя людини.